

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Observacions sobre la vida moderna (continuació), per Emili Tintorer. — Tolerancia, per Claudi Mas y Jornet. — «El Lliberal» y'l meu (?) retrato, per Lluís Via. — Motillos vells y modas novas, per Joan Brull. — Lo torb, per J. Novellas de Molina. — Després de la guerra, per G. Zanné. — Infantessa, per Xavier Viura. — Revista musical, per Joaquim Pena. — La sonàmbula, per Rafel Noguera y Oller. — Novas.

FOLLETÍ:

CROQUIS CIUTADANS, per Apeles Mestres. Plech 8.
L'INSPECTOR AXEL BORG, per August Strindberg. Plech 35.

OBSERVACIONS SOBRE LA VIDA MODERNA (1)

APUNTES PERA UN LLIBRE QUE NO SURTIRÀ MAY

VI

«El periodisme no pot ni de tractar res a fons» (2). Tant per lo que's refereix a la informació com a la part doctrinal — politica, sociologia, arts, ciencias y religió—el periódich no pot ni deu profundisar. Y la rahó es ben senzilla. Al diari sols li interessa l'actua-

litat: l'ultim fet, l'última novetat, l'ultim descubriment. Y'l públich vol conéixels tot seguit, concretament, clarament, y vol també que li donguin fet el judici, la explicació y fins las conseqüencias que d'ells ne resultin ó puguin resultarne. El diari — cada hu llegeix el d'ideas semblants a las propias — té de pensar pel lector. Mes aixó ha de ferse tot seguit: la noticia té de saberla'l periodista primer que ningú, el comentari ha de ferlo instantaniament. Per altra part: un estudi profund dels fets, un anàlisis detallat de las novetats ó una serie de reflexions sobre'ls descubriments, fet á conciencia y ab la detenció deguda, cansarian al lector que no busca en el diari més que impresions concisas y judicis clars. Qui llegeix el diari no vol pensar, vol que'l diari li dongui'l pensament fet. Es clar, donchs, que'l diari no pot ni deu profundisar.

Peró aixó, qu'en principi es una gran veritat, prácticament ha portat a l'abarragament de la premsa, al estat vergonyós en que's troba. S'han confós llastimosament els termes y s'ha tret del principi una absurda conseqüencia: «puig que'l diari no ha de profundisar, el periodista no ha de tenir coneixements profonds.» Y d'aixó a convenir en que pera periodista tothóm serveix, no hi há més que un pas; pas qu'en realitat s'ha do-

(1) Véginse'ls números 107, 108 y 112 de JOVENTUT.

(2) Al dir periodisme s'entén el diari, y especialment la que s'ha calificat de premsa de gran circulació.

nat. Lo lògich seria tot lo contrari, es á dir, que'l periodista per lo mateix qu'ha d'improvisar, que no té temps pera reflexionar, necessita més que ningú una educació sòlida, un bagatge de coneixements tan extensos y variats, que li permetin aplicar sense dubtes ni vacilacions el comentari tot seguit, y ademés necessita una facilitat extraordinaria en arrodonir y presentar las sevas idees pera que arribin claras y concretes al seu lector. Donchs bé: la lògica no hi há pogut res y s'ha tret aquella conseqüència com natural. Pera periodista serveix tothóm.

Deixém de banda'ls que's fican á periodistas ab fins politichs ó ab miras menys honestas encara, que aquests se'n surten prompte. ¿Quins son els que s'hi quedan? Salvant honoras excepcions—no tractém d'ofendre á ningú, y puig fem excepcions cada hu té dret d'incloure en ellas — l'exèrcit de periodistas espanyols está format per las més grans nulitats. Homes de carrera que no l'han acabada ó no l'han sabuda exercir, artistas *incompresos* que no han tingut més remey que guardar las *eynas*, y en general tota mena de ganduls ab més imaginació que sentit comú. Y qu'aixó es cert ho demostra la estafalaria premsa que patim. Observemla.

Tot seguit veurém que'l baix nivell intelectual del periodista s'armonisa ab els principis genèrichs de moral que informan la premsa. Per exemple: cada diari té en politica, en arts, en religió, etc., ideas propias y ben definidas; es á dir, té un ideal que concreta al surtir el primer número en un programa, y que després defensará ab tota la energia y calor que donan la convicció arrejada y la transcendencia manifesta de l'obra constant del diari, puig aixó no hi há que dubtarho: els homes de cada diari están convençuts de que si'l seu programa's portés integrament á la practica la patria's convertiria tot seguit en Xauxa. Sembla, donchs, que cada diari tindria de considerar als altres perniciosos y fins traidors á la patria, y'ls periodistas respectius tindrian de considerarse com enemichs mortals. Donchs res d'aixó: el lloch comú acceptat en politica de que hi há una conciencia pera l'home politich y un'altra pera l'home privat, s'admet també en la premsa. Y'l companyerisme de la premsa y dels periodistas surt

á tot estrop y ab qualsevol motiu. Per companyerisme, el partidari de la censura previa y gelós del prestigi de l'autoritat, sent el *percance del querido colega* denunciati; per companyerisme envia cada diari que neix un afectuós saludo á *tota* la premsa, desitjant á tota molts anys de vida; per companyerisme's va als enterros dels periodistas morts y's donan banquetes als vius; per companyerisme s'han de secundar totas las iniciativas y s'han de fer tots els reclams que interessin als demés periodistas, y en fi, per companyerisme tot bon periodista ha de contraure una mena de solidaritat ab els altres que repugna á tota conciencia honrada per la falta de sinceritat ab que's practica.

Y al company que, conseqüent ab els respectius principis, s'acusará constantment de pervertidor públich, de propagandista d'ideas erradas — ideas quina divulgació son causa del malestar de tot un poble—se l'ha de tractar ab una cortesia y miraments que s'assemblan molt á la indiferencia ó á la complicitat. No: nosaltres ne protestém ab tota energia. Si un diari creu que la seva missió es de gran transcendencia; si creu que las ideas qu'arreu escampa son las únicas salvadoras; si creu, per lo tant, que las qu'escampan els contraris son perniciosas pera la societat y un gros escull en que poden estrellarse las propias, si un diari creu tot aixó, no té més remey que considerar als altres que no combreguin ab ell com enemichs mortals, als qui deu procurar destruir per tots els medis que no repugnin á sa conciencia. ¿En que's fonamenta'l dret de la guerra — admés per totas las nacions civilisadas — sinó en aquest principi? Pera l'enemich de la patria no deu haverhi quartel! ¿Per qué guardar, donchs, consideracions hipócritas pera l'enemich que está dintre d'ella mateixa? Quánt no guanyaria la desacreditada premsa en prestigi y en consideració pública sens aquests repugnants contubernis, sens aquestas incomprendibles consideracions qu'esverat contempla'l públich cada dia, cregut á la fi — y aixis es — qu'es objecte de monstruosas mistificacions?

Enhorabona que's respectin las ideas contrarias, y sobre tot que's respecti'l dret d'exposarlas. Però'l respecte deu anar acompanyat de la refutació total de las doctrinas per-

niciosas, refutació a la qual deu arribarshi per tots els medis honorats. Y aixó es lo que no's fa. Els periodistas—deixant apart els ressentiments particulars—tots son amichs, casi bé germans, tots beuhen en la mateixa copa y s'ajudan com a bons cristians. Y'l públich, que'ls contempla rihent ab discreció per sota'l nas, que flemàticament els llegeix sense fixarshi, ha fet ab la seva indiferencia manifesta—que sols desapareix momentaniament ab una noticia sensacional—el procés més patètic, y ha dictat la sentència més justa a una institució de tan superbas pretensions: «Llops ab llops may se mossegan!»

Y si doném tanta importancia a n'aquesta cordialitat—diguemne cordialitat—de relacions qu'entre periódichs y periodistas regna, es perque ella es el signe extern, la manifestació clara del pecat capdal de la premsa espanyola. Per ella descubrim que no hi há conviccions arreladas, ideals definits é imperiosos, conciencia clara del bé y de la veritat, ni amor depurat de la bellesa; per ella descubrim que'ls pretensiosos sacerdots careixen d'educació sòlida, de cultura genérica, d'estudis profonds y de qualitats didácticas serias. ¿Cóm se pot defensar ab energia, fins ab crudeltat, lo que no s'entén y lo que no's sent?

Y'l periodisme impera frivolament sobre un poble frivol. Ell vos fabrica las tres quartas parts de las noticias a la redacció, y adorna una petita veritat ab mil mentidas, de las quals el públich s'entreté després a despullarla. *La Dépêche*, de Tolosa, qu'arriba a las deu del mati, porta casi bé tot el servey telegráfic extranger, que publica — baix quins títuls! — bona part de la premsa de la nit barcelonina; y'ls crims sensacionals y las *corridas* extraordinarias y las recepcions, etc., s'escriuhen per endevant, quan no's guardan estereotipats tres ó quatre motllos que s'aplican circunstancialment ab serenitat olimpica.

Aixó per lo que respecta a la informació. En quant a la part doctrinal, la mistificació no es menys grollera. En un diari's tracta de tot. Y redactor hi há que no havent passat may de La Bordeta vos farà una descripció complerta del museu del Louvre de Paris, acompanyantla d'*atinadíssimas* observacions qu'haurá... copiat. Redactor hi há que vos

parla d'un nou satèlit de Venus, ó de la telegrafia per medi del fum, ó d'un nou cos simple, y'l tal ni tan sols lográ obtenir un miserable títul de batxiller. Redactor hi há que als dinou anys vos contarà las bellas *inéditas* de *La Iliada*, se sab de cor el Dant y ha descubert que Cervantes, ademés d'escriure bé, era un gran *callista*. Y en fi, redactors hi há més fins que un Metternich, més estratègichs que un Moltke, més serens que un Ruskin, més profonds que un Pi y Margall, més genials que un Sófocles y més oradors que un Castelar.

Y tot aixó per ciencia infusa. Plagas, més que plagas!

(Seguirá)

TOLERANCIA

El Catalanisme té en son programa promesas certas de millorament pera la terra catalana. Aqueixas promesas se realitzarán més ó menys tart; però, entre tant, el Catalanisme ja ha reportat a nostre poble una munió de beneficis ben estimables. Ha desvetllat la conciencia nacional; ha afiansat la existencia de sa llengua; ha redressat l'esperit catalá contra la opressió centralista; ha embestit de ferm al monstre del caciquisme; ha fomentat l'amor a las ciencias, a las lletas y al Art, y ha provocat la florida d'un exuberant esbart de literats y artistas, de pensadors y poetas. Mes, per demunt d'aquests y altres beneficis immediats, se n'hi deu un altre de més important y fecond: tal es el sentiment de tolerancia qu'ha anat arrelant en el cor dels catalanistas.

Es ben significatiu lo qu'ha passat. Durant el sigle XIX se vessá, a Catalunya, molta sanch en lluytas religiosas unas voltas, entre republicans y monárquichs, altrás: y, malgrat aixó, sota'ls plechs de la bandera alsada a Manresa, temps há que hi conviuhen ab vera fraternitat catòlichs y no-catòlichs, monárquichs y republicans. Y es que'l Catalanisme militant, desde'ls primers moments, tingué ja'l bon acert de considerar indiferent

á la Causa catalana tant la forma de govern com la qüestió religiosa, puig aquests son extrems que ja'ls concretarà'l poble quan sigui arribada l'hora de constituirse y decidir.

Aqueixa tolerancia, qu'es un triomf positiu del Catalanisme, tota vegada que constituheix un dels millors elements de cultura social, es precis afermarla y exténdrela encara més al objecte de fer més ràpits y consistents els progressos de la Causa deslliuradora. Voldria que no's considerés com un retret mortificador pera ningú, y aixis ho dich: hi há, avuy, no tant com temps enera, bon xich d'intolerancia entre certas fraccions del Catalanisme militant, intolerancias entre partidaris de lo essencial del mateix programa, però qu'han diferit en punts de procediment. ¿Es que'l procediment evolucionista y revolucionari no hi caben en el Catalanisme? «No's triomfa de la Naturalesa sinó obehintla», diu ab forsa profunditat Bacón; y voler que tothóm sigui revolucionari ó tothóm evolucionista, es desconeix la varietat qu'en tot ofereix la Naturalesa, y de la qual no se'n exceptúan els temperaments dels homes.

Y ni tan sols s'hauria d'ésser intolerant pera qui no's satisfassi de las Bases de Manresa, puig ni son infalibles els qui las redactaren ni hem de renunciar al perfeccionament á qu'es acreedor tot lo que viu.

Si en lo referent á aquests dos punts á que acabo d'aludir hi hagués veritable tolerancia, es ben cert que se'n podrian esperar resultats maravillosos: crech que seria possible formar la gran Lliga autonomista que tart ó d'hora ha de venir si volém vence.

Es cosa de parlar clar: subsistint separadament el «Consell Regional Federalista de Catalunya,» la *Unió Catalanista* y la «Lliga Regionalista,» pot arribarse á formar tres agrupacions autonomistas importants; però'ls interessos particulars de cada agrupació, y també alguna qu'altra rivalitat personal entre llurs prohoms, malgastarán en lluytas estérils energias que's podrian ben aprofitar pera donar incessant batalla al enemich comú. No hi ha dubte qu'avuy per avuy existeixen notables diferencias entre'ls programas de las tres agrupacions més amunt mentadas; mes las similituts potser son majors, y fonent ditas similituts ensemps que tolerant las diferencias, podria assegurar-se'l potent organisme á

que he aludit. ¿No hem tingut prou patriotis^m me pera mutuament respectar nostras respectivas conviccions referents á religió y á forma de govern? Cap motiu existeix, donchs, pera no suposar qu'aixis mateix el tindriam pera ferlo extensiu, aquell respecte, á qüestions menys importants. D'una assemblea magna dels autonomistas catalans presidida per la Tolerancia, es molt possible que'n surtis una robusta Lliga autonomista catalana, model de patriotisme y de cultura social, hont hi hagués la hermosa varietat de matisos del pensament d'un poble, armónicament sintetisat en una enlayrada aspiració de Patria y Llibertat.

CLAUDI MAS Y JORNET.

EL LIBERAL Y'L MEU (?) RETRATO

Permetintme'ls lectors qu'avuy els parli de mi, lo que no se m'ocorria may si la meua pobra personalitat no anés tan lligada ab JOVENTUT, y si no hi hagués diaris castellans tan curts de gambals que, al intentar molestar-me á mi, podrian tal volta perjudicar las tradicions d'aquest periòdich.

Me refereixo á *El Liberal* de Barcelona, en quinas columnas, y edició del diumenge á la nit, hi aparegué una mena de ninot que volia ésser el meu retrato, al costat d'unas notas referents á JOVENTUT. Y ara siam permés explicar alguns antecedents d'aquest assumpto, á fi de que's vegi fins hont arriba l'aturdiment y falta d'escrúpuls de certas personas, y á fi de que'ls que'm coneixen y coneixen á JOVENTUT no puguin jamay suposarnos conformes ab las lleugeresas de *El Liberal*.

Es el cas que'l director d'aquest diari, don Dari Pérez, va arribarse dias enera fins á nostra redacció, preguntant per mi. Li van dir qu'en aquells moments jo no hi era; y ell que si que torna un altre dia y tampoch m'hi troba. Llavors ell que resol escriurem una carta, y aixis ho fa, participantme que'l dia 6 d'abril havia de celebrar *El Liberal* l'aniversari primer de sa aparició, y que, propositantse publicar escrits y retratos dels directors dels periòdichs barcelonins, esperava que jo li facilités unas notas pera fer l'historial de JOVENTUT, una frase firmada per mi y una fotografia meua: tot aixó en mitj de grans protestas de respecte y consideració á JOVENTUT, protestas que podian fer suposar tanta finesa com se volgués, però que no eran necessarias, puig ningú las demanava.

Vaig contestarli particularment negantme, com era natural, á fer la frase solicitada, donchs aquí no estém per *pensamientos*

sublimes, y negantme també á donar cap fotografia meva. En quant á las notas pera fer l'historial de JOVENTUT, vaig facilitarlashi en la mateixa carta particular, pera que n'aprofités lo que volgués, puig no era jo qui ho havia de publicar. El facilitar aquestas notas mecreya qu'eralo únich que podia fer pera no faltar á la cortesia, suposant per un moment, y ja era massa suposar, que me las havia ab personas que parlavan en serio.

Y velshiaqui que al cap de tres ó quatre dias rebo la visita de dos senyors, catalá l'un, y l'altre castellá y per més senyas *redactor artístico* de *El Liberal*. Aixis al menys va dirho, y devia ésser cert, perque duya'l llapis á punt pera retratarme... si jo m'hagués deixat retratar. No vaig consentirho, com pot suposarse, y'ls hi vaig recordar el contingut de la carta per mi enviada al senyor Pérez, fentloshi present que no autorisava la publicació en *El Liberal* de cap croquis, ni tret del natural ni fet de memoria. Aquells senyors, després de molt insistir, perque á la *cuenta* se'ls hi han de dar las negativas ab malas parauladas ó malas obras y no á tall de persona ben educada, puig fentho aixis he vist després que no se'n entenen; aquells senyors, dich, me donaren la seguritat de que obrarian conforme al meu voler, qu'era naturalment l'únich qu'en aquell cas havian de tenir en compte, y se'n anaren deixantme unas fortas ganas de riure, malgrat comensés ja á amohinar-me aixó de que's manifestessin tan encarinnyats ab el meu retrato y revelessin tan mal gust uns senyors que, á més de dedicarse un d'ells al art del dibuix, y per consegüent al culte de la bellesa, semblavan per sa edat ésser homes de pes, y duyan un pam de barba á la cara.

Peró fins aqui res hi hauria que dir, perque cada hu es com Deu l'ha fet: sols que *El Liberal* va ferne un gra massa, puig prescindint de la meva prohibició va publicar, com ja he dit, en sa edició de la nit del diumenge, una cosa que volia ésser el meu retrato, cometent un abús tant més gros en quant jo, trobantme per casualitat tres dias avans ab un dels dos senyors qu'havian vingut á la redacció, vaig repetirli que's guardessin de publicar cap facsimil, contestantme ell que podia refiarmen, puig n'havian desistit.

Es tan mesquí'l procedir de *El Liberal*, y l'assumpto tan ridicul, que no crech del cas pëndremho en serio, si bé he considerat necessari puntualisar els fets devant dels llegidors de JOVENTUT y demés companys de Catalanisme que, dadas sas conviccions que son las nostras, tal vegada s'extranyarian de nostre *cambio de frente* si jo no protestés de lo qu'ha fet el diari dels toreros, al que tantas voltas hem atacat cumplint devers de conciencia.

No pot ésser d'altra manera. Periódichs que com *El Liberal* enganyan de bon prin-

cipi als catalanistas, bé poden permetres intentar lo mateix ab una entitat ó ab un individu. Pera pendre carta de naturalesa á Barcelona, *El Liberal* comensá adulant al Catalanisme y aixis lográ enlluhernar á bastanta gent. Nosaltres mateixos creguerem en sa bona fe, però fou sols un moment, perque li caygué desseguida la careta d'ocasió que portava, y's mostrá als ulls dels bons catalans tan antipátich com el més vulgar cobrador de contribucions, com l'ultim dels empleyats que viuhen sens ideals de cap mena. Impossible li es á tot catalá serio creure en els *bombos* que al Catalanisme pugui donar aquella empresa, puig fins en la manera de donarlos hi té mala má y produheix llástima quan no altra cosa pitjor. Impossible li es á tothóm que com jo pensí'l doblegarse á fer frases d'oportunitat y enviar fotografias á un diari qu'está avesat á publicar tota mena de clixés previament estereotipats pera'l seu us y pera las circumstancias de moment. No hi haviam de contribuir, donchs, nosaltres, ab procediments semblants, á que's celebrés l'aniversari d'una publicació quin criteri periodistich es del tot oposat al nostre. No som hipócritas pera enmotllar nostra conducta, segons las conveniencias, á la conducta d'aquells á qui tantas vegadas hem combatut, y que inventan retratos y fan judicis lleugers d'homes y d'entitats ab la mateixa poca aprensió ab que s'inventavan victorias de nostras armas en épocas de trista recordansa en que las armas enemigas arreballavan las vidas de milers de nostres germans.

Res més tinch que dir, si no es repetir als nostres llegidors que'm perdonin l'ocuparme tant de mi mateix. Considerin que no's tracta de mi tan sols, sinó també del meu estimat periódich, ahont per sort, á pesar de dirnos *joves*, tenim formalitat y conseqüencia, y ahont, en mitj dels naturals erros, sempre hi trobará qui llegeixi més amor á las ideas que á las exhibicions personals. Els de *El Liberal* també s'atreveixen á dirho aixó, però's desmenteixen á cada pas ab sa conducta, y sobre tot ab números com el de diumengé, que constituheixen el *summum* de la buydor y del encarcament. Nosaltres no'ns desmentim; nosaltres no sollicitém la cooperació de ningú que no vingui per si mateix ben consensut; nosaltres no fem comedia periodistica, ni amidém á tothóm per un igual en cassos determinats valentnos del raser de l'adulació. Encara'n tenim de conviccions, y encara no hi hem arribat á periodistas cursis.

MOTLLOS VELLS Y MODAS NOVAS

Es ben interessant la lluyta empenyada per nostres artistes ab el fi de cambiar modas, ó millor dit, de renovar l'aspecte extern del art, enderrocar idols antics y crearne altres de nous. Talment sembla que, avans de l'aparició d'aytals innovadors, no hagi existit cap artista, y un diria qu'en art no s'ha comensat á fer res de debó fins avuy. La cosa seria ridicula si realment no hagués arribat á tenir el poder de desorientar y fer perdre l'esma á una part considerable dels aficionats á la pintura que hi há en nostra terra, ab tot y havernhi ben poch.

S'ha de reconeixre que cal possehir una apreciació artistica bastant fina pera ferse càrrech d'aqueixas diferencias que separan als artistes, y pera determinar si lo qu'es groch ó es blau, ó imita'l sol ó la llum eléctrica, está millor que lo qu'es vert ó es negre, com també per'afirmar que lo qu'es pintat ab molta valentia (aixó es, sense por de cap mena encara que no hi hagi *res en son lloch*, donchs aixó *tant hi fa*), ha de valer més que lo qu'es executat ab una factura cuydada; com si hi tinguessin res que veure totas aquestas petitesas ab el fons del art!

Seguim essent tan lleugers de cascos com sempre, y en materia d'art sols ens preocupa lo extern de la moda capritxosa, de la que'ns fem esclaus. No hem de profundisar aqui'l verdader sentit de la paraula art, però jo crech que l'art es lo més independent, lo que no admet trabas ni vol ésser lligat per cap regla fixa, y que lo mateix es que l'artista's preocupi per clàssichs que per romántichs, per impresionistas que per puntillistas, puig sempre's fa esclau d'algún procediment. En efecte: pera expressar una idea pictórica cal adoptar un procediment ó altre, y al ferho, l'artista qu'en realitat té talent mostra sa personalitat sens esforsarse. Desgraciat d'aquell que per'adquirirla ha de recorre á extravagancies en la manera de fer, ó que confia en un assumpto de sensació! De moment podrá ferse admirar de certa manera pel públich y fins per alguns crítichs, con mil probas n'hem vist, però després será oblidat; y tot per buscar recursos que no son fills del talent del pintor.

Lo primer que veu el gros públich en un'obra d'art es l'assumpto; d'ell se preocupa més que de res, y no's fixa gran cosa en la entonació ni en la ingenuitat ab que la tal obra pugui haver sigut concebuda y pintada. Veu en la tela lo que la tela representa, y com més clar sigui y més vulgar, més ho entén. Aixó'm fa recordar un quadro que hi há en el museu del Louvre en que s'hi veu una mena de frare ab unas barbas molt blancas, y un altre personatge que no tinch tan present; abdós están enterrant á una noya, y al vellet de las barbas blancas li cauhen unas llágrimas com sigrons. Y es per aquest sol motiu, segons penso jo, que sempre s'hi veu tanta gent contemplant y admirant aquella tela, que no crech tingui altra qualitat que aque-llas llágrimas.

Hi há una classe de públich que ja té més pretensions y passa per més ilustrat, puig s'entera pels diaris del moviment artistich y sempre sab l'última moda. A n'aquest ni l'enterneixen ni l'enganyan: ell ja ho sab lo qu'está bé, y que no li vinguin ab *neulas*, ni ab cosas antiquadas, ni ab aquells quadros tan acabats que feyan avans, ni ab aquells altres de quatre cops. Y en efecte, ell ja sab que la pintura *ha d'anar junt al fons de l'ànima per medi de vibracions ó de visions novas*, y que, sobre tot, *s'han de rompre motllos vells*. Y aixis el veyém á n'aquest públich (que s'ha ilustrat llegint el diari), passar devant dels quadros sense darse compte de lo qu'es art, com si l'obra d'art ho fos per ésser feta ab un procediment ó altre, quan en realitat no es res d'aixó.

No'n son d'externas, son bon xich més fondas las qualitats positivas d'una verdadera obra artistica, donchs cada época y cada escola té una manera especial de fer qu'englobada es molt fácil de reconeixre. Lo que costa es distingir, posém per exemple, una obra com la *Gioconda* de Leonardo da Vinci. Aquest quadro es avuy, per efecte dels anys, casi de color de terra; per la execució especial deguda al gust de l'epoca, sembla brunyit y com si fos de fusta. Donchs ¿qué ho fa que, á pesar d'aquestas deficiencias, deixa una impressió tan gran? Aquella sugestió especial que té, aquell desitj que á un li queda de tornar-lo á veure, no es pas motivat per las sevas qualitats externas: algunas al-

tras ne deu tenir pera causar aquell efecte tan extraordinari en tots els *goumets* del art passats y presents. Perque, si'l judiquém dintre las teorías modernas, á més de véurel de color de terra y de semblarnos fet de fusta, hi trobém un cert amanerament ben accentuat, com en totas las obras artisticas del temps á que pertany. Y malgrat aixó, repetimho: resulta una de las pinturas més admirables que s'han produhit; y es perque aquell cap pensa, perque l'artista s'ha servit de la seva ciencia pera retratar l'ànima d'aquella dona. Fins sembla que Leonardo hi hagi volgut simbolisar el complement del renaixement italiá ab tots sos defectes y qualitats.

Pera no ferme pesat, me concretaré á parlar de dos quadros d'artistas catalans que, per més que ja fa anys que'ls vaig veure, no se m'han esborrat de la memoria y crech tenen alguna de las grans qualitats ja indicadas. L'un d'ells es d'en Planella Rodriguez, y va figurar en nostra Exposició universal. L'assumpto no pot ésser més senzill: una nena anémica treballant en un teler, pintada molt senzillament. Cap novetat de técnica, res de *rompre motllos*; y no obstant, aquell quadro tan petit va anar creixent, el jurat va adonarsen, després va seguir una marxa triomfal per varias exposicions d'Europa, y acabá per ésser venut á Chicago á un preu extraordinari. Del altre quadro tothóm se'n deu recordar: es el *Bohemi* d'en Casas. Com á pintura no hi há dubte qu'es prim, y sembla fet ab blanch y negre; però en cambi quina vida té, ab quina finesa l'artista ha extret l'ànima del seu personatge y l'ha posada de manifest en la tela! Las qualitats d'aquest quadro no son, donchs, purament externas: hi há quelcóm més que no pot obtenirse imitant servilment á altres pintors. La pintura que no té altrás qualitats que'l plagi, ó lo

brillant del color, ó un modo de fer d'actualitat, está destinada al oblit, per la senzilla rahó de que'l temps ennegrirá aquella tela, y de que aquella moda passará deixant lloch á un'altra que farà trobar el quadro antiquat si no té altrás qualitats que aquestas tan superficials.

Molta llástima'm fan els artistas vells quan els hi sento dir qu'avuy en dia no's fa res de bo; lo mateix que'ls joves que no admeten res del passat y desprecian cosas qu'están ben lluny d'igualar. Però al fi aixó sembla una lley natural. De lo que'm condolch més es de llegir certas criticas que no més s'escriuhen ab l'objecte de ferse un nom entre'ls artistas del pervindre; criticas degudas á escriptors que al mateix temps cultivan la pintura y han visitat molts museus. ¿Per qué, donchs, aquest furor contra tot lo passat, quan potser sens ell no tindriam lo present? Y per fi, ¿es que tenen més originalitat aquests imitadors que darrerament hem vist en el Saló Parés, de Monet, Pizarro, Sisley, Degas y Puvis, que aquells altres que imitaren á Delacroix, Corot ó Douvigny? Tots sabem que'ls artistas solen comensar imitant, però'ls que realment portan quelcóm á dintre's fan una personalitat gran ó petita. ¿Per quina rahó han de saberne més els imitadors actuals que'ls d'ahir? Segurament perque están dintre de las corrents modernas y, com diuhen els critichs d'ofici, *hem de rompre'ls motllos vells*. Femho aixis, donchs; diguém que tot lo que s'ha fet es dolent, y'ns acabarem d'acreditar com á modernistas.

LO TORB

Com damnat que las gorgas foragitan,
de timba en timba va passant lo torb,
revinclant á son pas faigs y rouedas
com monstre destructor.

Las violas al òurel se coll-torsan,
y s'amagan insectes y moixons;
las ayguas del estany se desencantan
y rebullen de goig.

Y ell passa triomfador demunt la terra,
potent y enlayre'l front,
emportantsen un róssech ple d'aromas
y de sospirs d'amor.

Y després qu'ha passat, la terra balba
y cruixida dels colps
torna á dormir dessota l'ampla volta
qu'amorosa li envía un raig de sol.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

DESPRÉS DE LA GUERRA

Un dia ó altre, qualsevol que sia'l resultat, arribarà la pau anglo-boer. Els canons y las metralladoras deixarán de roncar per las assoleyadas planas d'Orange y del Cap de Bona-Esperansa, y pels cims espadats del Transvaal. La calma renaixerà arreu; els jornaleros cafres, suhosos y nusos, pera guanyar-se la soldada, devallarán de nou al fons de las minas en cerca del preuhat carbó que'ls artífexs trassuts convertirán en diamants de cayres resplandents y las acabaladas senyoras europeas y americanas llubirán en els balls y en els teatres. Els noys boers tornarán á estudi ab el corresponent fusell, y pera ferse mestres en l'art de la guerra, puig podrian arribar novas lluytas ab els tossuts inglesos, etjegarán trets als cafres que trobin pel camí. L'Àfrica del Sur esdevindrà un paradís: las despullas humanas farán abundosas las cullitas. Aixams d'aventurers de tota mena caurán sobre Johannesburg y reclamarán el dret de ciutadania. Las aus aquáticas volarán tranquilas per demunt del Vaal, del Tugela y del Modder, lliures del esglay que produheixen els ronchs accents de l'artilleria. Els propietaris de cinematografs retirarán per vellas las películes que representin episodis de la guerra anglo-boer. Els industrials qu'hagin posat per mostra á llurs establiments *Taverna del Transvaal* ó *Barberia-Krüger*, esborrarán els rétols per antichs y passats de moda.

El quefe Botha explicarà als seus las gestas gloriosas que acompli contra'ls soldats de Sa Graciosa Majestat Britànica; la batalla de Colenso será son relat preferit. L'heroich Dewet recordarà las innombrables pallissas que doná als regiments imperials, reyalis y colonials: recordarà la seva trassa pera desaparèixe miraculosament en mitj de trenta columnas inglesas. En Delarey parlará de la bondat y senzillesa de son noble presoner lord Methuen, y aquest s'enternirà al recordar la conducta cavalleresca de son ardit vencedor. Lord Roberts de Kandahar, carregat d'honors, de lliuras esterlinas y d'anys, plorarà á son fill, el jove y brillant oficial mort al voler salvar els canons que'ls venuts soldats de Sir Redvers Buller abandonavan, al fugir, sobre las riberas y guals del

Tugela. Lord Kitchener d'Ondurmann publicarà un estudi comparatiu de sas dugas campanyas militars contra'ls derwiches y'ls boers. Els irlandesos no oblidarán la terrible seguretat del tret dels boers y la matansa de Glencoe. Els boers rendits á Colesberg descriurán la monotonia y tristesa de llur estada á Santa-Helena y á Ceylán. Els escoços, els braus *hygländers*, sempre recordarán que llurs regiments foren destruïts á Maggersfontein pels *burghers* d'en Cronge. La memoria dels desgraciats generals Symons y Vanchope será venerada en las academias militars inglesas. El coronel francès de Villebois-Mareuil tindrà un monument al Sur de l'Àfrica, y un altre en el cor dels lectors de *La libre parole* y del *Intransigeant*, que ab tanta serietat y bona fe dirigeixen el seràfich Drumond y'l conseqüent y formal Rochefort. Marsella no oblidarà may més l'arribada del vell president Krüger. Mister Chamberlain plorarà sense consol perque las repúblicas sur-africanas no posseheixen costas ni vaixells.

Inglaterra continuarà essent la *pérfida Albión*, malgrat no hagin lynxat sos fills als irlandesos entusiastas dels boers; y'ls habitants dels grans Estats compadirán y admirarán *in æternum*, però platónicament, á n'aquells. Y pera que la compassió y l'admiració siguin ben fondas y verdaderas, comensarán per oblidar certs recorts molestos. Els alemanys llensarán de la memoria, com un pes feixuch, las pacíficas conquestas que llurs braus guerrers fan á la mateixa Africa. Els francesos oblidarán que hi hagin al món sudanesos y hovas; el procés Dreyfus esdevindrà una llegenda inventada per algún redactor *venu ó juif* de *L'Aurore*. Els russos alegrarán que als mandchús se'ls pot tractar sens escrupuls. *Et sic de cæteris*. Tots serém felissos, menys els aymants platónichs de fets belicosos que esperarán febrosenchs novas guerras que vinguin á donar interés y animació als diaris y á las conversas.

INFANTESA

Al jardí de la princesa
hi jugan els infants
y las donzellas xamosas
y'ls jovincels aymadors.

Desde que l'auga despunta
fins que la jornada's pon
tot hi son canturias dolsas
inspiradas per l'amor.

Quín xerroteig de poncellas
que s'hi obran al raig del soll
Quín debolit de caricias!
Quín aleteig de petons!

De tots els infants que hi jugan,
fill del rey es el més ros;
té'ls ulls blaus com un cel d'àngels,
la boca com una flor,

las mans com dugas colomas
nascudas un mateix jorn,
y'ls cabells com l'or que brilla
en els altars somniadors.

Seguint papellonas blancas,
crident als gentils moixons,
fill del rey pássahi las horas
en els més tendrívols jochs.

Demana contes als arbres,
besa las flors amorós,
y escolta de las fontanas
el murmuri encisador.

Tan amich del jardí'l veuhen,
que li preguntan á chor
las donzellas adoradas
y'ls joves adoradors:

—¿Quína flor voldrías ésser
d'aquest jardí tan frondós?
Voldrías ser rosa ufana
ó liri cimbrejador?

¿Violeta trascendentia
ó gessamí ben flayrós,
nart d'aroma ubriagadora
ó esclatant clavell de foch?—

L'infant alsa'ls ulls enlayre
y contesta melangiós:
—Una flor que dongués besos
com no n'he vist cap enloch;

una flor que dongui besos
per cubrívoshen á tots.—
La regina ho escoltava
d'entre un'espessa verdor.

—¿Vols ser flor que dongui besos?
Donchs jo ton fullám ayrós.—
Y agafantlo entre sos brassos,
l'acosta cap á son cor.

Llavors, com si la floresta
obeíhs al infantó,
el dols rostre de la mare
fou recubert de petons.

Y las donzellas xamosas
y'ls jovincels aymadors
teixiren altiva dansa
y's besaren á son torn.

REVISTA MUSICAL

TANNHAUSER

Era una nit del mes de febrer de 1887, la nit precisament d'aquella gran nevada, qu'en el *galliner* del Liceu ens hi haviam aplegat uns quants estudiants del primer any d'advocat per assistir al estreno d'un'altra obra del *amo de la música*, com ja llavors l'anomenavam. El *Lohengrin* primer, y després *El Vainxell fantasma* (traducció italiana de *L'Holandès errant*), havian ja avans despertat en nostra ànima unas emocions tan especials, produhintnos un efecte tan diferent del de las grans òperas de Meyerbeer, nostras favoritas en un principi, que per instint, puig la edat no permetia altra cosa, comensarem a renegar d'aquestas tant com més ens entussiasmavam ab aquellas. Y aquest entussiasme, que tenia tant de sincer com de falsament fonamentat, per basarse en la part flaca ù *operística* de ditas obras, es el que'ns duya al estreno del *Tannhäuser*, òpera de gran aparato, presentada con todo el idem que su argumento requiere, segons deyan, poch més ó menys, els cartells. No detallarem totes las emocions experimentadas aquella nit, perque no es aquest nostre intent al recordar la dita fetxa, sinó sols planyens de que, després de tant temps, encara no hagim pogut sentir aqui una representació del *Tannhäuser* no ja perfecta, sinó ni tan sols respectuosa, decenta.

De las tres obras esmentadas, victimas totes del italianisme que á cada *reprise* las ha trossejadas en major ó menor escala, no hi há dubte que aquesta ha sigut sempre la pitjor tractada y ho serà per *in æternum*, perque *Tannhäuser* no es *Lohengrin*, es quelcóm més grandios, més sublim, més wagnerià, més drama musical, y per tant més irrepresentable per las collas d'operistas que continuament hem de suportar. Dins de lo que aquestas poden arribar á fer, sempre aniran més lluny ab *Lohengrin*, perque s'enmotlla més ab la seva manera d'ésser, es á dir, que resulta molt més *italianisable* que *Tannhäuser*. Ab tots els cantants qu'han interpretat el *Lohengrin* a Barcelona, podriam arribar á escullirne un quadro que'n dongués una representació acabada, advertint que pera'l tipo del protagonista necessitariam ajuntar l'art de l'Engel ab la veu d'en Gayarre. Però en *Tannhäuser* això no fora possible, perque despietadament ha sigut profanat una temporada y altra, tant, que si descomptém á la senyora Arkel (al cap y á la fi *no italiana*), qu'interpretava'ls dos personatjes de Venus y Elisabeth ab gran correcció (wagnerianament parlant), no'n recordém cap altre digne d'esmentar. El dia del estreno ja voliam matar al pobre tenor De Negri, però qui'ns havia de dir qu'ab el temps topariam ab un Angioletti, ó *Angiolillo wagnerià*!

Perque la representació d'enguany no hi

há dubte qu'es la pitjor qu'hem sentit. Res, absolutament res se'n pot exceptuar, y tractantse d'una execució encomanada en sa casi totalitat á paisans nostres, ens dol sobremanera tenir de mortificarlos. Creguin que si haguessim pogut posar uns quants *inis* en els noms dels principals intérpretes ens hauriam tret un gran pes de sobre. Però per demunt de totes las consideracions está'l nostre dever d'estirar la corda pera tots ó pera ningú, aixis es que si algú's dona per ofès que'ns dispensi per endavant, puig no tractém de molestarlo, ni'ns mou antipatia ni prevenció de cap mena.

Las primicias de nostra indignació han de correspondre al mestre Goula, en sa calitat de director y desconcertador de l'obra, es á dir, de culpable principal de lo sucehit. No hem de demanar impossibles, no hem d'exigir al director execucions perfectas, ni que converteixi en bons uns elements tan detestables com els que té á sas ordres, però si que tenim dret á que'l qui porti la batuta sigui'l senyor de las patillas en lloch del baritono ó la tiple. Però ¿cóm hem de pretendre que fassi respectar als demés l'obra un home que demostra á cada pas desconéixela en absolut? Ab la partitura á la mà podriam fer ab en Goula lo que varem fer ab en Mertens, demostrarli frase per frase que sa interpretació té tant de wagneriana com nosaltres de xino. Però en gracia á la brevetat ho resumirém en una apreciació general: tot lo que's precipita escandalosament en els passatjes més sinfónichs, se retrassa en cambi quan predomina'l cant. Del color, de la dicció y demés qualitats artísticas, ni se'n ha de parlar; però no's pot deixar d'esmentar la falta de justesa tractantse d'un mestre tan *concertador*. ¿Es concertar lo qu'ha fet ab el segón acte? Un home tan efectista's deixa'ls principals efectes pera ficarne per totaltres de ben falsos. ¿Ahónt s'ha vist convertir la marxa en un verdader *pas doble*? ¿Ahónt ho ha après que'l duo de Venus, en lloch de la vida que li escáu, hagi d'anar de manera tan morta? Y de la bacanal ¿per qué alterarne sempre'l ritme? Y'l cant del tenor á Venus ¿per qué conduhirlo de manera tan diferent en la obertura, que va desbocat, y en cada una de las vegadas que surt en el duo? No acabariam may de senyalarli disbarats. Aixó apart de la falta de sentiment wagnerià, perque no's poden fer més malbé las melodias, tan accentuadas, tan *arrossegadas*, perden tota sa idealitat y delicadesa. Es en Goula un *mecánich* y res més, però *mecánich* dolent, donchs aixis ho acredita al no poder arribar á concertar la marxa ni el conjunt següent, qu'es tot lo que pot dirse.

Peró pitjors que aquests defectes, que provenen de la ignorancia, son els de la mala fe, y aquesta existeix al consentir que'ls artistas, tant si cantan bé com malament, modifiquin

al seu capritxo totes las frases, suprimint notas altas, allargantne de curtas, alterant els temps, y, sobre tot, colcant a cada tres compassos els indispensables *calderons*, dels que'n fan un escandalós abús en tota l'obra. Y aquests no son possibles quan el director no se'n fa complis.

Y finalment, hem de protestar de l'audacia ab que desafia al públich, baix aquella capa de falsa modestia, imposant repeticions que ningú li demana, y lo qu'es pitjor, imposantli deixebles com la senyora Grassot, qu'havia de pahir molt Wagner avans d'encarregar-se de la part de Venus. En una paraula, el mestre Goula es, considerat com a músich, el primer comediant qu'hem conegut. Ab el pretext dels *Pirineus* ha tornat a ficarse al Liceu, d'ahont l'havia expulsat el públich ab ovacions de las que no s'oblidan, y ara's fa imposar per una *claque* escandalosa, de la que's cuyda més que de lo que passa en escena. Ab la ignorancia hi podém fins tenir consideracions, però ab la hipocresia y la mala fe de cap manera.

Apartar las criaturas, que ve don Ramón Blanxart! es a dir, que va fins a la *conxa* del apuntador pera estirar el bras y demanar la repeticio de la romansa, que si no ja no hi era a temps. Y quina *sans'façon* té don Ramón! Avuy es ell més propietari del Liceu que tots els propietaris plegats. Però apart d'aquesta... despreocupació escénica, hem de confessar qu'es tot un cantant d'*òpera*, un baritono de primer ordre d'*òpera*, y un comediant (no artista) d'*òpera*. En Blanxart reuneix un conjunt de circumstancias a quina millor per'haverne fet un bon artista: magnífica figura, bon timbre y potencia de veu (excepte en els aguts), propietat en el caracterisar y vestir el personatge, intencio en lo que diu, fraseig claríssim fins al punt de no perdre's ni una sola silaba... Ja veu si n'hi reconeixém de qualitats, puig no'ns dollem *prendas*. Però si'l talent que demostra en totes aquestas cosas el tingués també pera comprendre l'art, pera estudiar a Wagner, que no'l coneix ni pel forro, y pera renunciar a ésser en Blanxart mentres estigui en escena! Perque la *pose* de nostre baritono es horrorosa, es la camama més gran que surt a las taulas. Si's prengué's la molestia d'escoltar lo que canta, sabria que'l seu cant del certamen va dirigit, no al públich de la sala del Liceu, sinó al de la sala de la Wartburg, y que la cansó del estel va dirigida a n'aquest y no a las senyoras dels proscenis. Desitjariam saber si la lluna que l'ilumina ha sigut imposada pel senyor baritono, però sigui com sigui, ell devia haver manat suprimirla, perque no's tracta aqui de cap lluna, sinó de la estrella del vespre. Si no cantés sense fixarse en lo que diu, veuria que'ls seus llabis exclaman: «Oh! tu, ma dolsa estrella del vespre!» ¿Qui l'ha inventada,

donchs, aquella lluna? Realment de guapo'n resulta més aixis, sobre tot quan la projecció del llum Drumont segueix els seus moviments com si fos una ballarina; y en Wagner va tenir un descuyt en no pensarhi, de manera que fa bé en esmenarli la plana.

Peró encara li esmena més al fer malbé la melodia, qu'es de las que marxan per si soles sense que'l cantant s'hi hagi de *repenjar* de la manera qu'ell ho fa: massa veu, massa estirar las notas, y poca delicadesa y emocio en lo que diu. El donar Blanxart, que a sa manera procura donar sentit a lo que interpreta, adoleix del gros defecte de mantenirse sempre en un to planyivol, que ademés d'ésser fundament antipàtich, està en complet desacort ab la serenitat y grandesa d'ànima del tipo de Wolfram. Enlloch d'aquest *veyém* sempre a Hamlet, aquell Hamlet tan ploraner ab que'ns obsequia en Blanxart. Es una llàstima que un tan bon baritono d'*òpera* no's convenci de la diferencia que hi ha d'Hamlet a Wolfram, y no's fassi càrrech de que'ls personatjes de Wagner s'han d'estudiar a fons, lo qual no es qüestió de dias. Creyém que si's decidis a ferho, encara avuy està en condicions per'arribar a serne un intérprete notable. En cambi, hem de felicitarlo sincerament per la propietat ab que vesteix el personatge.

La senyora Carrera, deixeble predilecta del mestre Goula, s'ha fet ja una reputació y per tant no podém tractarla com una principianta. Porta al coll una mina que, explotada, li ha donat y donará molts diners, però'l seu temperament artístich es incompatible ab el dels personatjes wagnerians. La Elisabeth que'ns presenta es una equivocació deplorable; es a dir, no es res. Aquesta cantant emplea un somiqueig continuu d'un cap al altre de l'obra, que destrueix tot l'efecte que pogués haverhi en el seu treball. Si vol un bon consell, lo primer que deu procurar es desferse d'aquest somiqueig, del que n'abusa també en *Lohengrin* extraordinariament. Ha de procurar, ademés, interessarse quelcóm per lo que canta, es a dir, donar més intenció dramática a la frase, qu'adoleix en ella sempre d'una monotonia insoportable. Es una llàstima que resultin tan poch aprofitadas unas facultats vocals tan excelents com las que posseheix. Ab ellas solas, poden ferse magníficas *Aidas* y *Africanas*, però'ls tipos wagnerians requereixen un estudi fondo y una compenetració absoluta del intérprete ab la obra. Y que la senyora Carrera no ha estudiat ó no ha entés el personatge d'Elisabeth ho demostra ja la seva primera surtida, que ha de ferla *possehida de la més gran joya y agitació*; y l'aria qu'entona es una grandiosa invocació a la sala del certamen, que tant temps ha estat sense veure: es a dir, un verdader devassall d'entusiasme. Y ningú'ns negará que aquesta artista canta complerta-

ment dita aria ab el mateix *tonillo* que la pregaria del tercer acte. En aquesta última hi falta en absolut la emoció interna; tot alló deu ésser més sublim, més transportat y també més *lligat* el cant. L'abus escandalós dels calderons se li ha d'anotar també en compte, però no es seva la culpa, sinó del mestre que li tolera.

Com actriu ens resulta encara bastant inferior. Pera representar bé un personatge s'ha de llegir el llibre moltes vegades, y á la senyora Carrera se'ns figura qu'aixó la preocupa molt poch. No hi há més que veure la seva actitud durant els cants dels trovadors: tant se li endona, puig ella ja está segura de que no hi té cap entrada. Però tampoch hi té cap surtida d'escena, y la Carrera n'hi ha introduhida una pera'l seu us particular quan desapareixen las damas. Y al comensar la gran escena de conjunt ¿quin paper hi há en cap ópera qu'ofereixi á l'artista tan bella ocasió de desplegar sas dots dramáticas? Donchs lo mateix succeheix al pas dels pelegrins en el tercer acte. Allí s'hi ha de veure l'actriu, però en la senyora Carrera no hi veyém res. Per ultim, ens permetém recomanarli que la pregaria la fassi mirant á la *Madonna* y no girada de cara al seu mestre, puig creyém que per'xó no's perdria pas.

Hem fet als dos cantants de que acabém de parlar tota la justícia que's mereixen, precisament per la categoria que ocupan en el *cartell*, que dona dret á exigilshi tot lo degut. Al un y á l'altre'ls recomaném que si pretenen passar per intérpretes wagnerians, com se'ns ha dit, comensin per estudiar lo que representan els seus personatjes en el *drama musical*, puig fins aquí no han fet més que un'ópera com un'altra qualsevol.

Creyém inútil discutir la interpretació del tenor Angioletti, perque alló no son més que uns quants crits sense solta. En quant á la senyora Grassot, jove principianta, hem de dirli qu'ha agafat mal camí, y ella sabrá'l per qué. La manera cóm interpreta la Venus indica que li han obligat á fer aquest paper, però qu'ella'l considera com un *embolat*, y que per tant li fa fástich, y fins gosariam á dir qu'aborreix á Wagner. No cal que regiri, es inútil: en totas sas obras no n'hi trobará cap més de cansó del *estel*, com aquella que li va obrir las portas del Liceu. Y aixó qu'en el *Tannhäuser* també n'hi há una. Aixís es qu'hauria de pendre'l paper d'en Blanxart, y lo qu'es pel tipo no li aniria malament.

El senyor Rosatto es l'únic cantant italiá qu'ha pres part en aquesta obra, y á fe que no ho ha fet millor que'ls de casa. Crida molt y expressa poch. Ara, en quant á bona voluntat, es un dels cantants del Liceu en que n'hi hem vista més.

¿Y'ls chors? ¿Y la presentació escénica? Podria escriures un altre article pera parlar d'ells. Però es la cansó del enfadós: n'hi há

prou ab dir que'ls chors estigueren á la seva gran altura de sempre, detestables, fusellables, ó per dirho ab més propietat, *licéistichs*.

De la nova direcció escénica es qüestió d'ocuparsen ab detenció, y encara que ja n'haviam format criteri, ho hem anat aplasant d'un dia á l'altre, pera reforzarho ab forsas probas. Y d'aquestas la representació del *Tannhäuser* n'ha dut un barco ple. Perque si no ho sabian, ara al Liceu tenim un director escénich *fet expressament*, y's diu don Francisco Casanovas, y la seva qualitat més remarcable, la que sens dubte li va donar el càrrech, es la d'ésser curt de vista, miope, ó com se vulgui dir, però en grau superlatiu, lo qual naturalment es molt recomanable pera qui ha de cuydar de la *mise* d'un escenari tan petit com el del Liceu. Y naturalment, el pobre home, que no hi veu més enllá del seu nas, ha pres un *bosch* per una *vall* y'ns endossa la decoració del segón acte de *Siegfried* en comptes de la vall de la Wartburg, y'l castell d'aquesta l'ha substituït (si es que també la vista no se'ns escursa) pel de *Los Amantes de Teruel*. Però si no fos per aixó... tot lo demés també es equivocat, perque la baixada de la montanya ha d'ésser al costat oposat, y tots els moviments dels pelegrins, com el d'Elisabeth en el darrer acte, també son á la inversa. Però, qué hi farém! En cambi, en lloch de la gran sala de la Wartburg ens ha presentat la del concili de *L'Africana*, y posats á fer las cosas d'aquesta manera ja no ve d'un pam. Nosaltres, ayments sempre de fer justícia, felicitém al senyor Casanovas y l'encoratjém á seguir d'igual manera pel camí que tan brillantment ha inaugurat.

Tot el mal gust d'aquestas profanacions artísticas ha vingut á treurensel un eminent y verdader artista, d'aquells que'ls hi escáu perfectament aquest calificatiu: el pianista Risler. El seu art es inmens, incomparable; es á dir, es ART.

Ens en ocuparém com se mereix en el número vinent.

JOAQUÍN PENA.

LA SONÁMBULA

Xap, xap, badant com sempre, el mocador gran á la espatlla, els peus grossos... arrossegant al noy que té'l nas brut y'l dit á la boca, bada que bada.

Viu al tercer pis. Xap, xap, xap, escala amunt, una escala fosca, de grahons alts y rajolas trencadas.

—Pam, pam.

—¿Qué hi há?—

La reixeta s'obra.

—¿Que'm sabria dir si viu aqui la senyora... Macatxo!... Ja no'm recorda!..

—Entréu. Corredor endins.—

El pis es negre, fa una grossa fortor de reumátich, las parets son plenas de cosas estranyas.

Tota negra, la sonámbula imposita. Mal pentinada, la sonámbula espanta. Té uns ulls que semblan verts, y una paraula fonda.

—¿Qué voléu?

—Es que... nosaltres... una servidora...

—Acabéu d'un cop.

—Aquest noy ¿veu?... Es fill del meu home ¿sab?... y meu també. ¿Oy que te la estimas á la teva mare?—

El noy obra'ls ulls de por y s'agafa á las faldillas.

—¿Ah, sí? ¿Y qué?...

—El meu marit ¿sab?... es molt bon home. May ha fet mal á ningú. Es un bon mosso, es á dir, era, qu'ara'l pobre s'ha tornat que fa llástima; á mi me'n fa molta, molta...

—¿Ah, sí? ¿Y qué?...

—Que me'n fa molta de llástima... Ay! Ara no sé qué li anava á dir! Vegi! Estich tan atribulada!

—Depressa, que s'espera molta gent.

—Ay, Senyor!... Ah sí! Com deya, era molt bon mosso, y ara está fet una llástima... S'ha tornat aixís, aixís... com un dit. Tan ple qu'estava!... No pot caminar; *afiguris* que'l tenim de dur al sol. Tan alt com es, encara que tot sigui os, costa uns ternals... Es que nosaltres ¿sab? el marit d'una servidora, es el balayre... estém en un moli paperer y vaja, en quedarà contenta, si me'l salva ¿sab? Vull dir que li estimaré.—

La sonámbula s'aixeca. Se'n va de cara á

un pany de paret, s'hi arrima del tot y allarga'ls brassos... A l'altra banda se sent un soroll fondo, fondo...

—Mare, mare, anensen!...—

La sonámbula's gira.

—Té mal donat.

—Ves, ja'ns ho pensavam!

—Té mal donat y té de morir-se per forsa.

—Ay, sálvimell! ¿Qué farém nosaltres, pobres de nosaltres, si's mor ell?... Sálvimell per las set espasas de Maria, sálvimell—

La sonámbula cobra lo que demana y's torna á girar de cara a la paret ab els brassos més estirats que may. Se sent altra vegada'l soroll fondo y un gran petament de portas.

—Cada mitja nit poséu la roba del malalt á dintre la prempsa... Matéu un gat y poseuhi els ulls y'l fetje... Després agaféu la barra, y tothóm, com més gent millor, prempsa que prempsa. Prempsa que prempsa cada mitja nit, y'l vostre home s'anirà posant bo y més bo, y'l que li ha dat el mal, més mal y més mal fins que treurá l'ánima...—

Tota negra, la sonámbula imposita. Mal pentinada, la sonámbula espanta. Té uns ulls que semblan verts y una paraula fonda.

La dona se'n va, xap, xap, tota confiada; el noy amagat entre las sevas faldillas.

Xap, xap, cap al corredor, cap á la escala humida... Xap, xap, ab el fanatisme cap al poble.

Xap, xap...

RAFAEL NOGUERAS Y OLLER.

NOVAS

La malaltia del eminent poeta mossén Jacinto Verdaguier segueix en estat de gravetat. El doctor Robert, ab els metjes que diàriament visitan al malalt, doctors Roura y Barrios y Noguera, han celebrat varias consultas trevallant pera'l restabliment de nostre venerable amich.

La casa's veu concorreguda per gran munio d'amichs y devots del poeta, omplenant-se las llistas que hi há a la entrada de son domicili. Recordém entre altres al senyor alcalde, governador civil, fiscal de S. M., el diputat a Corts don Peré Grau Maristany, n'Angel Guimerá, en Joseph M.ª Roca, en Francesch Matheu, na Dolors Moncerdá de Maciá, en Manel Girona, en Martí y Folguera, reverent doctor Santiago Estebanell, Romani y Puigdemogolas, Durán y Bas, Rubió y Lluch, y altres y altres.

El «Centre Escolar Catalanista» s'ha en carregat de formar un torn entre'ls alumnes més avensats de la facultat de medecina, á fi de vetllarlo continuament. Hermosa idea que dona á coneixe quánt gran es la estimació que tothóm sent pel genial cantor de *L'Atlántida*.

La redacció de JOVENTUT té en el domicili del ilustre malalt qui la representa en la persona d'un de nostres companys, intim d'en Verdaguier. No cal dir ab l'interés que seguim el curs de la malaltia, que voldriam terminés en bé pera satisfacció de tota Catalunya, qu'espera d'ell dias de gloria.

Ha mort en Cecil Rhodes, el promovedor de la guerra sud-africana, l'ambició insaciable que ab una forsa de voluntat sens igual y ab una carencia d'escrúpuls sens exemple, pujá de pobre minayre á milionari y president del govern de la Colonia del Cap. Fou fundador de la famosa «Chartered Company», creada per'apoderarse d'immensas extensions de terreno, y sobre la que plogueren accionistas d'entre las altas classes inglesas, comptantshi entre ellas la familia real. Aquesta companyia fou la que promogué la guerra sud-africana, puig l'afany de diner dels inglesos topá ab el generós amor patri dels boers, que tan alt exemple de dignitat han donat y estant donant al món sencer.

La ilusió d'en Cecil Rhodes era sotmetre tota l'Àfrica á Inglaterra, encara que s'haguessin de sacrificar milions de vidas. No ha pogut lograrho, ni sa condició de *Napoleón africá*, com li deyan, mereixerá de la humanitat el respecte y honor que mereixen els humils de bona voluntat, els valents y abnegats boers. Contra'l poder absorbent del Badell d'Or surti en altre temps un Crist. Contra'l poder dels juheus moderns, simbolisat

per Rhodes, han sorgit el Dret y la Veritat, simbolisats per Krüger.

Y á Krüger els juheus moderns encara no l'han pogut crucificar.

Dias enrera's disposá la instrucció de sumari al director de *La Veu de Catalunya* senyor Prat de la Riva per la reproducció d'un article d'un diari de Perpinyá, y en virtut del dit sumari's dictá'l passat dimecres auto de presó contra'l senyor Prat, havent sigut més tart denegada la fiança que s'oferi per sa llibertat, y dictanse posteriorment un nou auto en quina virtut se li ha permés passar á son domicili, á condició de quedar detingut en ell.

Al tenir noticia de la presó de nostre company senyor Prat, ja estava compost y tirat nostre número anterior, essentnos impossible darne compte als llegidors. Inmediatament visitarem al detingut oferintli nostres serveys, y'ns enterarem ab satisfacció de las gestions que per sa llibertat practicavan molts entitats y personalitats distingidas, entre ellas l'alcalde de Barcelona, el diputat don Pere G. Maristany, els diputats regionalistas, etc.

El senyor Prat de la Riva ha rebut á la presó una infinitat de visitas, podentse assegurar qu'han passat á saludarlo las personas de més prestigi de nostra ciutat.

Desitjem al director de *La Veu de Catalunya* la completa llibertat, y ademés, que surti en bé del procés que se li está seguint.

Important es el moviment pictórich d'aquesta setmana: important pel conjunt d'obras exposadas en salons-exposició, y ensemper perque demostra'l progrés de sos autors y la influencia que las novas escolas exerceixen en aquells de nostres artistas que, no estant encara encarcerats ni petrificats, se preocupan de tot lo que significa un progrés, malgrat aquest progrés no sia del tot comprés per ells.

A Ca'n Parés en Félix Mestres ens dona á coneixe las obras qu'ha fet en l'illa de Mallorca, respecte á las quinás hem de donar nostre parer ab salvetats. En efecte, sense voler establir comparacions que no son possibles ni convenients, nosaltres, que trobém tan sans y genials á determinats artistas moderns, no experimentém cap sensació especial devant dels quadros d'en Mestres. Seguint nostre criteri hauriam, donchs, d'ésser molt mirats en els elogis que tributessim al exposant; pero tenint en compte que, com hem dit, sas produccions segueixen camins de bon veure, aplaudim en ell son desitj de fer, son amor á la veritat que persegueix y son empenyo en apartarse de lo vulgar y anar á beure en las fonts naturals, únicas que poden apagar la

set dels que senten ab sinceritat. Es més: creyém qu'en Mestres, que ja está pel dessobre de molts y molts que passen per artistas de cap d'ala, pot arribar a posar en bon lloch el nom artistich del terror.

En el Circul Artistich en Meifren se'ns hi presenta desconegut, revestit de ropatjes no tan tallats a patrò com els qu'en altre temps portava. Se troba, més que l'anterior, de ple en el cas qu'hem dit, y si enterament no podem alabar-lo, en cambi podem aplaudir-lo per l'esperit qu'en ell se descubreix. Es trist, en veritat, qu'hamig arribat a un temps en que's tingui d'admirar la bona fe isolada: tan corromputs estém.

També hem de consignar que l'acreditada casa «F. Clará y C.» té instalada en el mateix local del Circul Artistich la exposició de las obras que li foren enviadas pera son concurs de tarjetas postals, concurs que, si no reunís altras qualitats, puig realment no hi figuran obras de mérit, sempre fora d'alabar pel mer fet d'ésser el primer que's celebra a Espanya, demostrantse aixis que Barcelona sempre es la ciutat que té més iniciativas en lo referent a las manifestacions del art.

La crónica de teatres no ha registrat la setmana passada cap novetat digna d'especial menció. Sols al Principal hi ha hagut un estreno: la comedia en dos actes *Canelo*, obra insubstantial y lleugera, que ni tan sols fa riure al gros públich.

El regiment de Malgrat, que donaren a Romea, no pot considerarse com a verdader estreno. Baix el titut de *El regimiento de Lupión* fa anys qu'en Parellada va estrenar la mateixa obra en castellá, y sigui perque l'autor estés més afortunat, sigui perque'ls quadros de la vida militar que'ns mostra fossin observats en tipos castellans y costums castellanas, lo cert es que l'arreglo catalá pert molt en gracia y espontaneitat.

En els demés teatres res de particular.

La Junta Directiva de l'Associació Wagneriana de Barcelona'ns posa en coneixement els treballs preparatoris que té verificats dita Associació pera l'estudi de *L'Or del Rhin*, y ens diu qu'en breu comensará aquest en la forma y dia que a continuació s'expressan:

El director artistich y'l vis-president de la Associació han verihcat la traducció al catalá del poema, aplicada estrictament a la música. El propi director artistich y'l president han fet l'estudi temátich y poétich de l'obra, que servirà de base pera la serie de conferencias orals y musicals que sobre d'ella's donarán.

Al mateix temps, en vista del bon resultat que doná la projecció que per via d'ensaig va verificarse en la conferencia sobre'l poema de

Weingartner, la Junta Directiva ha acordat adquirir un aparató pera projeccions, per medi del qual se podrán ilustrar las conferencias ab exemples gráfichs de las decoracions, personatjes y escenas més importants de l'obra.

Senyala las letxas següents pera las conferencias sobre *L'Or del Rhin*: abril, dia 11, quadro primer; el dia 18, el quadro segon (primera meytat); el 21, acabament del segon quadro, y'l 28 el tercer; en els dias 5 y 12 del vinent maig, el quadro quart, y'ls 20 y 21, audició sencera de l'obra.

Al mateix temps, ens comunica qu'está avensada la impresió de la traducció de *El Drama Wagneriá* de H. S. Chamberlain, que s'entregará als senyors socis mitjansant la presentació del últim rebut. Els senyors socis protectors rebrán a domicili'ls dos exemplars que'ls hi corresponen.

L'eminent pianista Isaac Albéniz s'ha ofert pera donar una audició de piano en el local de l'Associació y en setxa encara no determinada.

L'agrupació catalanista «Art y Patria» organisa pera'l vinent maig sa segona exposició de bellas arts, la qu'estará instalada en l'Ateneu Barcelonés. Las obras que s'hi presentin haurán d'ésser remesas, avans del 21 del corrent, al local de «Art y Patria». (Cànuda, 4, primer), accompagnadas d'un volant en que hi consti quin es l'objecte presentat (quadro, escultura, etc.), el nom del autor, lema y preu de l'obra. En cas de que'l jurat d'admissió no admeti un'obra, s'avisará a son autor avans del 4 de maig, dia en que s'inaugurarà la exposició. Las obras de pintura haurán de dur march. Del import de las obras venudas pertanyents a individus no socis, l'agrupació se'n quedarà'l 15 per 100. La exposició's tancarà'l dia 31 de maig. El jurat d'admissió está compost pels senyors Ramón Casas, A. Mas y Fontdevila y Enrich Galwey, pintors; E. Arnau y Antoni Parera, esculptors; y Joan Baptista Pons y Emili Llatas, arquitectes.

L'«Institut Médech Farmacéutich» de Barcelona, cümplint l'acort pres en sessió del 13 del passat janer, obra un concurs pera l'any 1902 entre'ls estudiants, oferintse pera la secció de farmacia dos premis, un del Institut y l'altre del doctor Genové, y pera la secció de medecina cinch premis, dels doctors Rodriguez Méndez, Bonet, Martinez Vargas, Tarruella y Comas y Prió. L'autor de cada treball premiat será nòbrat soci agregat del Institut. Las memorias presentadas han d'ésser escrites en catalá ó castellá y en lletra que no sia dels respectius autors, devent ésser dirigidas a la Secretaria del Institut

(Riera de Sant Joan, 6, según) fins a las dotze del dia del 31 d'octubre vinent.

La *Unió Catalanista* ha posat a la venda, al preu de 25 cèntims un, uns distintius imitant esmalt ab las quatre barras catalanas, propis pera colocar en el trau de la solapa.

Poden adquirirse dits distintius en la Secretaria de la *Unió Catalanista* (Canuda, 4, principal).

Els que desitjin adquirir tarjetas postals commemoratives del primer desenari de la proclamació de las Bases de Manresa, editadas pel periódich catalanista d'Arenys de Mar *La Rierada*, podèn passar per la Secretaria de la *Unió Catalanista* (Canuda, 4, principal), ahont se troban de venda al preu de 10 cèntims una.

En la impossibilitat de poderhi delegar cap representant, l'Agrupació Escolar Catalanista «Ramón Llull» s'ha adherit al III Congrés Internacional d'estudiants que s'està celebrant a Roma.

El darrer dilluns, trobantnos casualment a casa la Ciutat, vegerem als compromisaris qu'havian de nombrar quatre vocals pera la junta de Bellas Arts, esperantse en l'antessa del Consistori nou.

Com a nota remarcable de lo campetxanos que son a la casa gran, y de la *sans ceremonie* que hi regna, vegerem que mentres els

artistas é industrials respectables estavan descuberts esperant el moment d'ésser cridats, la majoria dels regidors passaren conservant posat el sombrero.

Hi hagué qui suposava qu'alló, més que campetxaneria, era encarcament. Ho trobém natural, perque la investidura del càrrech sempre dona certs aýres de suficiencia que un no sabia cóm tréuressel encara que volgués. ¿Veritat, senyors regidors?

De la «Biblioteca Moderna», de Gouveia, qu'edita la casa José Motta, hem rebut la primera serie de *Contos Novos*, originals de varis autors espanyols y traduhts al portugués ab fidelitat y elegancia per Pinto Ribeiro. Hi há qüentos d'Echegaray (Joseph), Rueda, López Ballesteros, etc. La «Biblioteca Moderna» publica mensualment un volum de 50 planas de text, contenint obras d'història, art, sociologia, orientalisme, agromonia, teatre, poesia, critica, novela, filosofia, etc., y son principal objecte es divulgar las produccions dels autors espanyols.

També hem rebut *En Miseria*, hermós poema d'Apeles Mestres, del que'ns ocuparém més endevant ab la extensió que's mereix.

Preguem a aquells periódichs que'ns honran reproduhint alguns dels treballs publicats per JOVENTUT, se serveixin fer constar sa procedencia.

Fidel Giró, impressor. — Carrer Valencia, 311.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pesetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA: Un any..	9	»
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Céntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» » sense folletins.	25	»

Als subscriptors per tot el present any se'ls hi regalará la estatua d'en Rafel de Casanova.